

انداخت. قباد در پاسخ او گفت: تو خود از همه کس بهتر میدانی که مسئولیت این ماجرا با رومیان است، زیرا اگر ما دربندهای قفقاز را متصرف شده‌ایم، هم به حال ما و هم به حال دولت روم سودمند است. و گذشته از آن ما دست وحشیها را از حمله به کشور خودمان، و سرزمین‌های روم کوتاه کردیم. چندی قبل ما به آناستاسیوس پیشنهاد کردیم، که در مبلغ هنگفتی که صرف نگاهداری دربندهای خزر شده است، سهم روم را بپردازد. رومیان به جای اینکه از مساعی و خدمات ما در نگاهداری دربندهای خزر متشکر باشند، و به عهدنامه‌های منعقد شده مابین ما و خودشان وفادار باشند، بیشتر برای ما تولید زحمت کرده‌اند. اخیراً که ما درباره این مسائل به رومیان اعتراض نموده، و تقاضا کرده‌ایم که یا پادگان دربندهای خزر را مشترکاً برقرار کنیم، و یا رومیان استحکامات شهر دارا را متوقف سازند، متأسفانه دولت روم به این پیشنهاد پاسخ مثبتی نداده است. با این مقدمات اینک رومیان مخیر و مختار هستند یا از راه صلح درآمده، یا ما به عدالت و انصاف رفتار نمایند، و یا به تجاوز به حقوق ما ادامه داده، و آماده جنگ و سبز باشند، زیرا ایرانیان هرگز سلاح را بر زمین نخواهند گذاشت، مگر آنکه رومیان در نگاهداری دربندهای خزر با ایشان تشریک مساعی نمایند، و استحکاماتی را که برخلاف پیمانی که بسته‌اند در شهر دارا ایجاد کرده‌اند، از بین ببرند.

پس از این بیانات قباد تأکید کرد که آنگز رومیان مبلغی پول به ایران بپردازند، او حاضر به مشارکه جنگ خواهد بود.

روینوس به بیزانس بازگشته، و فرمایشات قباد را به عرضی امپراطور رسانید.

(۵۳۱ م.)

لشکرکشی آزارت و مندر به روم

چون مذاکره صلح بین دولتین به جایی نرسید، در اوایل بهار ۵۳۲ یکدسته از سباهیان ایران به سرکردگی آزارت^۱ به روم حمله کردند. این لشکر به پانزده هزار

1. Azarethes

سوار جنگی بالغ می‌شد، و مندر امیر حیره که پادشاه عرب دست‌نشانده ایران بود، با عشایر خود در این جنگ شرکت داشت. اینان بجای آنکه به بین‌النهرین حمله‌ور شوند، به سرزمین کوماجنه که در آنگاه افرانیسا خوانده می‌شد، حمله بردند. مندر از سرحدات مصر گرفته تا حوالی بین‌النهرین همه‌جا متصرفات روم را عرصه تاخت و تاز خود قرار داد، و به هرجا می‌رسید آنجا را به باد چپاول و غارت میداد، و بناها و عمارات را می‌سوزانید، و مردم را از دم شمشیر می‌گذرانید، و دهها هزار اسیر گرفته، در بازارهای شرق به‌مبالغ هنگفت می‌فروخت. مندر از شط فرات گذشته، به‌خاک روم درآمد، و پس از آن به سرزمین‌های کوماجنه حمله آورد. چون خبر این تهاجم در روم منتشر شد، رومیان از ترس و وحشت خود را بکلی باخته و نمی‌دانستند چه باید بکنند.

بلیزاربوس تصمیم به مقاومت در مقابل دشمن گرفت، و در هر يك از شهرها عده‌کافی پادگان رومی گذاشت، تا مه‌ادا قباد یا لشکر دیگری از راه بین‌النهرین بدان نواحی حمله نماید. سپس خودش بقیه سپاه روم را همراه برداشته، به شتاب از رود فرات بگذشت، و به‌مقابل دشمن شتافت. عده لشکریان روم را به‌بیت هزار سوار و پیاده تخمین زده‌اند. همراه ایشان حارث امیر عرب پادیه‌نشین عسانی که تحت حمایت روم بود، با عشایر خود نیز مشاهده می‌شدند. مندر و آزارت از خبر این هجوم ناگهانی رومیان از ادامه پیشرفت خود صرف‌نظر کرده، بسوی مرزهای ایران مراجعت کردند، و از خیال تسخیر انطاکیه منصرف گشتند.

بلیزاربوس از خبر بازگشت سپاهیان ایرانی و عرب، و صرف نظر کردن از تسخیر انطاکیه بسیار خوشوقت شد. حتی راضی بود که ایرانیان غنائمی را که از شهرهای رومی گرفته‌اند، با خود ببرند، و بیشتر مزاحم مستملکات روم نگردند. غایت در سواحل فرات تقریباً مقابل کالیسیکوس^۱ جنگی بین طرفین در گرفت. با آنکه موسم

1. Com magene

2- Evphratesia

3. Callinicus